

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ*

Mahmut AÇAK¹, Meziyet TAŞÇI²

ÖZ

Araştırma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin ele alınan bazı değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünden 160, Antrenörlük Eğitimi bölümünden 102 öğrenci olmak üzere toplam 262 öğrenci dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve sosyal beceri envanteri (SBE) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; sosyal beceri düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bayanların aldıkları toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Okudukları sınıfa göre sosyal beceri düzeyleri farklılık göstermezken, gelir düzeyi orta ve yüksek olanların zayıf olanlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları spor türü değişkenine göre çıkan sonuçlar takım sporu ile uğraşan öğrencilerin bireysel sporlarla uğraşan öğrencilere göre daha yüksek sosyal beceri düzeylerine sahip oldukları yönünde sonuçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Eğitim, Sosyal Beceri.

EXAMINATION OF SOCIAL SKILLS LEVELS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COLLEGE STUDENTS

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the social skill levels of the students studying at the School of Physical Education and Sports according to some variables. The study group of the research is composed of the students who are studying in Kahramanmaraş Sütçü İmam University Physical Education and Sports College in the 2018-2019 academic year. A total of 262 students who wanted to volunteer, 160 from the Department of Physical Education and Sports and 102 from the Coaching Training Department, were included in the study. Personal information form and social skills inventory (SSI) were used for data collection. As a result of this study; it was observed that social skill levels differed according to gender and the total score averages of women were higher. While social skill levels did not differ according to the class they are in, it was observed that those with middle and higher income had higher average scores than those with low income. The results of the students' sport type variable resulted in the fact that the students engaged in team sports had higher social skill levels than the students engaged in individual sports.

Keywords: Sports, Education, Social Skills.

¹ İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya..

² İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

* Bu çalışma 15-18 Kasım 2018 tarihinde 3.Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim ve Toplum Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Çağdaş toplum yapısına sahip milletlere bakıldığında, birçok alanda ilerleme ve gelişme sağlanmalarında, sahip oldukları eğitilmiş genç nüfusun oldukça önemli bir görev üstlendiği görülmektedir. Bireylerin yetiştirilmesinde önemli sorumluluklar üstlenen öğretmenlik ve antrenörlük mesleği, eğitim öğretim amaç ve hedeflerini gerçekleştirme açısından mesleki ve bireysel yeterliliklere sahip olmayı gerektiren bir meslektir.

Bireyin sosyal kabulü olan davranışlar sergilemesi ve etkili iletişim kurabilmesi için birtakım beceriler edinmesi gereklidir. Sosyal beceriler olarak adlandırılan bu beceriler sayesinde insanlar buldukları topluma uyum sağlamaktadır (Erinç, 2008). Sosyal beceriler, sosyal çevreye uyum sağlama ve uygun iletişim yollarını kullanarak oluşabilecek çatışmalarla başa çıkabilme becerileri olarak tanımlanmaktadır (Hilooğlu & Cenkseven, 2010).

Sosyal beceri, gelen sosyal mesajların doğru algılanmasını, sosyal problem çözebilme kapasitesi ve mesaj “gönderme” becerilerini içerdiğini ve sosyal becerilerin; toplum içinde yaşamak ve yeterli düzeyde kaliteli bir yaşam için gerekli olan bilişsel, sözel ve sözel olmayan kişiler arası davranışlar olduğuna değinilmiştir (Altunoğlu, 1997). Sözel olmayan tepkiler; göz teması, yüz ifadesi, beden durusu ve sosyal mesafe olarak açıklanmaktadır. Sözel olan tepkiler ise ses tonu, sesin yüksekliği, akıcı ve anlaşılabilir bir konuşma olarak açıklanmıştır (Spence, 2003).

Toplumun değerler sistemi ve kuralları, sosyalizasyon süreci ile kazanılır ve Freud’un psikanalitik kuramındaki yapısal kişilik modeline göre süper ego olarak adlandırılır (Gökçe, 2013). Bireyin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasında ve toplumsal kurallara uymasında, sosyal becerilerin önemi büyüktür (Bacanlı, 2012).

Sosyal beceriler, beden dilini etkili kullanabilme, kişilerarası ilişkileri başlatma, geliştirme ve sürdürme, atılganlık, kendini ifade edebilme, kişilerarası çatışmaları çözme, öfkeyi kontrol edebilme, problem çözme, karar verme, konuşma ve dinleme becerileri gibi bir dizi davranışı içermektedir (Bacanlı, 1999). Sosyal beceri düzeyi yüksek ve empatik çocuklar sosyal olarak daha duyarlıdır, günlük kişiler arası problemleri çözmeye daha fazla tekniğe sahip olduklarından sosyal ilişkilerinde daha başarılıdır, saldırgan değildir ve akranlarıyla etkileşimi kapsayan daha fazla fırsata sahiptirler (Findlay, Girardi & Coplan, 2006; Ünsal, 2010; Attili, Vermigli & Roazzi, 2011; Samancı & Diş, 2014).

Toplumun büyük bir kesimini ilgilendiren ve ekonomik, siyasal, kültürel yanları ve örgütsel yapılanması ile sosyal bir olgu olan sporun toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaştırılmasını sağlayacak spor çalışanlarının (sporcu, yönetici, antrenör, öğretmen, spor

hakemleri) birbirleriyle ve toplumun diğer fertleri ile olan uyum ve iletişim süreçlerinde meydana gelen sosyal ilişkileri düzenlemede sosyal becerilere sahip olmaları önemlidir.

Sosyal becerilerde yetersiz olan bireyler hayatları boyunca kişilerarası ilişkilerde, duygusal-davranışsal alanlarda, okul ve meslek hayatlarında birçok farklı sorunlarla yüzleşmektedirler. Bu sorunların ortadan kaldırılması için, gençlerin sosyal beceri düzeylerinin arttırılıp, toplumla bütünleştirilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Üniversiteye ilk başladıklarında bazı gençler arkadaşları ile nasıl diyalog kuracağını, nasıl etkileşim içerisine gireceğini bilememektedir. Çünkü üniversite farklı ortamların ve farklı kültürlerin bir arada bulunduğu bir yerdir. Lise eğitim ortamına göre daha farklı bir çevre, farklı insanlar ve duyuşsal alanlar hepsi bir arada olduğundan bu durum sosyal becerileri yetersiz olan gençlerde iletişim problemlerini ve kendini ifade etme eksikliğini ortaya çıkarabilmektedir (Kurt ve ark., 2018).

Bu çalışma da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin ele alınan bazı demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

İncelenen konu hakkında var olan durumu olduğu gibi ortaya koymayı, tutum ve davranışları açıklamayı, karşılaştırmayı ve betimlemeyi amaçlayan araştırmalar tarama araştırmalarıdır (Karasar, 1991; Gürsakar, 2001). Mevcut çalışmada da beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile ilgili durumları var olduğu şekli ile ortaya konmaya çalışıldığından, araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden 160, Antrenörlük Eğitimi bölümünden 102 öğrenci olmak üzere toplam 262 öğrenci araştırmaya gönüllü olarak dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma grubunun sosyal beceri düzeylerini ölçmek ve gerekli olan verileri toplamak amacı ile Riggio (1986) tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında tekrar gözden geçirilerek düzenlenmiştir. Riggio tarafından yapılan çalışmalarda Sosyal beceri ölçeğinin güvenilirlik katsayısı $r = .94$ olarak bulunmuştur. Ölçek Yüksel (1998) tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Yapmış olduğu çalışmasında güvenilirlik katsayısını

$r=.92$ bulmuştur. Bu çalışmada ise güvenilirlik katsayısı $r=.87$ olarak tespit edilmiştir. 14 yaşın üstündeki bireylere uygulanabilen 90 maddeden oluşan 5'li likert tipi değerlendirmeye sahip bir ölçme aracıdır. Bir kişi ölçeğin tamamından toplam puan olarak en düşük 90, en yüksek 450 puan alabilmektedir. Sosyal beceri envanterinin tümünden alınan puanların hesaplanması envanterin kendi hesaplama yöntemiyle yapılmıştır. Alınan puanların genel sosyal beceri düzeyini belirlemek amacıyla envanterin tümünden alınabilecek puan sayısı 450 olduğu düşünülerek 90-210 arası düşük, 211-330 arası orta ve 331-450 arası yüksek olarak belirlenmiştir (Avşar & Kuter, 2007).

Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Tüm veriler SPSS 21 versiyon programı kullanılarak analiz edilmiştir. Alınan puanların değişkenlere göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla önce verilerin analizinde normallik sınaması yapılmış ve veriler normal dağılım göstermediği için non-parametrik testler (ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U ve çoklu karşılaştırmalar için Kruskal Wallis H) kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi $p<0.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda sosyal beceri düzeyleri bağımsız değişkenlere bağlı olarak analiz edilerek tablolatırılmıştır.

Tablo 1. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları

Cinsiyet		N	Mean	SD	Z	p
Sosyal Beceri	Erkek	175	287,03	13,41	3,988	,004*
	Bayan	87	302,11	13,97		

* $p<0,05$

Tablo 1'e göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinin bayanların lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X} = 302,11 \pm 13,97$).

Tablo 2. Araştırma grubunun sınıf değişkenine göre analiz sonuçları (Kruskal Wallis)

Sınıf	N	Mean	SD	X^2	p	
Sosyal Beceri	1.sınıf	82	281,01	14,66	1,437	,311
	2.sınıf	64	287,12	14,40		
	3.sınıf	56	291,57	14,27		
	4.sınıf	60	290,98	15,11		

Tablo 2'ye göre araştırma grubunun sınıf değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Araştırma grubunun gelir düzeyi değişkenine göre analiz sonuçları (Kruskal Wallis)

Gelir düzeyi		N	Mean	SD	X ²	p	Fark U test
Sosyal Beceri	Zayıf	120	272,45	14,32	6,785	,028*	1<2,3
	Orta	68	298,25	14,64			
	Yüksek	74	301,10	15,15			

*p<0,05

Tablo 3'e göre araştırma grubunun gelir düzeyi değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağı bulmak için yapılan testte bu farkın gelir düzeyi zayıf olanlarla orta ve yüksek grubunda yer alanlar arasında olduğu belirlenmiştir. Gelir düzeyi zayıf olanların sosyal beceri düzeyleri de düşük görülmektedir.

Tablo 4. Araştırma grubunun spor türü değişkenine göre analiz sonuçları

Spor türü		N	Mean	SD	Z	p
Sosyal Beceri	Takım sporları	165	296,03	13,41	3,411	,006*
	Bireysel sporlar	97	270,11	13,97		

*p<0,05

Tablo 4'e göre araştırma grubunun spor türü değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinin takım sporları ile uğraşanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X} = 296,03 \pm 13,41$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda örneklem grubunun sosyal beceri düzeyleri ele alınan değişkenlere göre analiz edilmiş ve literatür bilgiler ışında değerlendirme yapılmıştır. Buna göre;

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre, sosyal beceri düzeyleri açısından kadınlar lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, Seven & Yoldaş (2007), Şahin & Yeşil (2010), Leff et al., (2009), Kırılmazkaya (2009), üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmaların sonuçları ile paralel ve birbirini destekler niteliktedir. Sosyal beceride iletişimin ve empatinin önemli olduğu düşünülürse, yapılan bir çalışmada da bayanların erkeklere oranla empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Acet, Karademir & Gökçiçek, 2017). Bunun yanı sıra yapılan çalışmadan farklı olarak, Avşar & Kuter (2007) Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu, Yüksel (1999) ise üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, cinsiyet

değişkenine göre, sosyal beceri düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı yönünde sonucuna ulaşmışlardır. Bu farklı bulgular araştırma gruplarının değişik bölge ve kültür özellikleri ile yetişmiş olmalarından kaynaklanmış olabilir.

Araştırma grubunun gelir düzeyi değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu Avşar & Kuter (2007)'in, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencileri ile yaptıkları araştırmanın sonuçları ile paralel ve birbirini destekler niteliktedir. Ancak Şenol (2015), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ile Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırma sonuçları, gelir düzeyi değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığını ortaya koymuştur. Başka bir çalışmada Çiriş (2018) yaş olarak daha küçük bir grup üzerinde çalışmış ve öğrencilerin gelir düzeylerine göre sosyal becerileri en yüksek düzeyde 4000 ve üstü TL gelire sahip ailelerin öğrencilerinde olduğunu, en düşük ortalamanın ise 1000-1999 TL gelire sahip ailelerin çocuklarında olduğunu ve genel olarak, gelir düzeyinin artmasıyla öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinde de artış gösterdiğini belirtmiş ve çalışmamızla benzer sonuçlar göstermiştir.

Araştırma grubunun sınıf değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. Sınıf seviyelerine göre sosyal beceriler incelendiğinde, öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça sosyal beceri düzeylerinin de arttığını gösteren çalışmaların yanı sıra (Çiriş, 2018; Şenol, 2015; Şentürk, 2010), sosyal beceri düzeylerinin sınıf seviyesi değişkene göre alt sınıflar lehine anlamlı derecede farklılaştığını gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Malinauskas & Akelaitis, 2012; Çivilidağ ve ark., 2015; Fındık, 2016; İşeri, 2016). Okul ortamı daha resmi ve örgütlü bir sosyalleşme kurumudur. Okul insanlara yalnızca bilgi ve beceri kazandırmaz aynı zamanda toplu yaşamının sorumluluklarını da öğreten ve bir çok arkadaşın olduğu farklı sosyalleşme çeşitlerinin birçoğunun yaşandığı, pek çok örnek alınacak ya da etkilenilecek kişinin bulunduğu sosyal bir kurumdur. Dolayısıyla bireyin yaşamında bilmediği ve daha sonraki yaşamını kolaylaştıran, sosyalleşmenin kalıplarını genelleştirir ve daha üst seviyelerdeki toplumsal problemlerle mücadele etmelerini kolaylaştırır. Aynı zamanda geçerli olan toplumsal değerleri benimsemelerine yardımcı olur (Rıza, 2007). Bu durum sadece sınıf değişkeninin bir belirleyici olmadığı, örneklem grubuna dahil edilen bireylerin kişisel özelliklerinin yanı sıra başka faktörlerinde birlikte etki edebileceğini göstermektedir.

Araştırma grubunun spor türü değişkenine göre sosyal beceri düzeylerinde takım sporu yapanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Gezer (2010) Farklı spor branşlarındaki sporcuların sosyal beceri düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemek

amacıyla yapmış olduğu araştırmada bireysel veya takım sporcusu olma durumuna göre takım sporcularının bireysel sporculardan daha yüksek sosyal beceri düzeyine sahip olduklarını bulmuştur. Araştırmamızdaki spor türü değişkenine ilişkin bulgular bu çalışmanın bulguları ile paralel ve birbirini destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Bloom (2008) takım sporlarında yer alan sporcuların sosyal beceri düzeyleri daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da takım sporlarında mücadele eden sporcuların sosyal beceri düzey ortalamaları, bireysel spor branşlarında mücadele eden sporcuların ortalamalarından daha yüksektir. Sportif aktiviteler kişiye psikolojik ve fizyolojik doyumlar sağlayabilmekte, çeşitli ortamları yaşama ve deneyimler kazanma imkanı verebilmektedir. Böylece bireyin olumlu benlik bilincine sahip olmasında etkili olmakta, dolayısıyla sağlıklı iletişim kurabilecek bireylerin yetişmesine olanak sağlamaktadır (Karademir & Türkçapar, 2016). Sosyal öğrenme kuramcılarına göre, davranışların belirlenmesinde çevresel etmenlerin katkısı kadar bilincinde önemli bir rolü vardır. Çevresel koşulların karşısında bireyin edilgen olmadığını, aksine bireyin düşünerek, plan yaparak, karşılaştırmalarda bulunarak, yorum ve değerlendirmeler yaparak tepkide bulunduğunu savunmaktadır (Riggio, 1986). Bu durumun sosyal becerilerin kazanılmasında, sportif ortamlarda grup çalışmalarının bireyin sosyal becerilerini geliştirme ve kullanabilmede daha etkin hale getirebileceğini düşündürmektedir.

Sportif ortamlarda bulunma doğal olarak bireye kendisini karşısındaki sporcunun yerine koyma durumunu oluşturur ve empatik davranışların yaşanmasıyla karşı karşıya bırakır (Karademir & Türkçapar, 2017). Genel anlamda bakıldığında spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımı sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde ve sosyal becerilere sahip olmasında önemli bir role sahiptir. Modern toplumlarda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sportif faaliyetler aracılığıyla, spor ile ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlar ile diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönü ile sporun, yeni dostluklara kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (Çaha, 2000).

Üniversite eğitimi alan bireylerin kendilerini alanlarında geliştirirken aynı zamanda sürekli bir ilişki içerisinde oldukları sosyal çevre ile olan etkileşimleri sırasında ilişkilerini düzenleyecek olumlu sosyal pekiştiriciler sağlayabilen birtakım becerilere sahip olmalarını gerektirir. Toplumsal çevreyi ve ilişkileri şekillendiren, destekleyen ve yeniden üreten, sosyal beceriler olarak adlandırılan bu beceriler sağlıklı ve güçlü etkileşimin temelini oluşturmaktadır.

Ayrıca spor eğitim ve kültürüne sahip bireylerde birtakım sosyal becerilere sahip olmak, spor ve eğitim kamuoyunda bireylere saygınlık ve değer kazandırmada önemli rol oynayabilir.

Sonuç olarak; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülen bu çalışma sonucunda; sosyal beceri düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bayanların aldıkları toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Okudukları sınıfa göre sosyal beceri düzeyleri farklılık göstermezken, gelir düzeyi orta ve yüksek olanların zayıf olanlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları spor türü değişkenine göre çıkan sonuçlar takım sporu ile uğraşan öğrencilerin bireysel sporlarla uğraşan öğrencilere göre daha yüksek sosyal beceri düzeylerine sahip olduklarını göstermiştir.

Araştırma sonuçları sınırlı bir örneklem grubunu içermiştir. Araştırmanın daha büyük gruplar üzerinde yapılması, öğrencilerin 1. sınıf dan itibaren mezun olana kadarki süreçte 4 yıl içerisindeki evrelerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi sonuçların genellenebilmesine kolaylık sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Acet, M., Karademir, T., & Gökççek, S., (2017). Analysis of the Influence of Adolescence Period Sport Activities on Emphatic Tendency, Universal Journal of Educational Research 5(2): 186-193.
2. Altunoğlu, D.İ., (1997). Sosyal Beceri Eğitiminin İç Dönük Ergenlerin Sosyal İç Dönüklüklerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, SBE.
3. Attili, G., Vermigli, P., & Roazzi, A., (2011). Rearing Styles, Parents' attachment Mental State, And Children's Social Abilities The Link To Peer Acceptance. Child Development Research, Volume 2011, Article ID 267186, 12 Pages Doi:10.1155/2011/267186
4. Avşar, Z., & Kuter, F.Ö., (2007). Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi(Uludağ Üniversitesi Örneği), Journal Of Theory And Practice İn Education, 3(2):197-206
5. Bacanlı, H., (1999). Sosyal Beceri Eğitimi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
6. Bacanlı, H., (2012). Sosyal Beceri Eğitimi (4.Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
7. Bloom, G., (2008). The Journal of Physical Education, Recreation & Dance; Nov/Dec, 79(9): 44-47.
8. Çaha, Ö., (2000). Spora Yaslanarak Nefes Alma. Ankara: Beta Yayınevi.
9. Çiriş, V. (2018). 11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Liderlik Özelliklerine Etkisinin Spor Yapma Durumu Açısından İncelenmesi, (Doktora tezi), Sakarya. Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı.
10. Çivilidağ, A., Günbayı, İ., & Yörük, T., (2015). Eğitim Örgütlerinde Mesleki Rehberlik Çalışmalarına İlişkin Nitel Bir Analiz: Antalya Örneği. Journal Of International Social Research, 8(38), 573-594.
11. Erinc, E., (2008). Okulöncesi Eğitim Alan ve Almayer İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Denizli. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı.
12. Fındık, M., (2016). Takım Sporunu Yapanlarla Bireysel Spor Yapanların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
13. Findlay, L.C., Girardi, A., & Coplan, R.J., (2006). Links Between Emphaty, Social Behavior And Social Understanding İn Early Childhood, Early Childhood Research Quarterly, 21: 347-359.
14. Gezer, E.D., (2010). Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, SBE.

15. **Gökçe, F.**, (2013). 5-6 Yaş Çocukların Sosyal-Duygusal Uyumları İle Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
16. **Gürsakal, N.**, (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınevi.
17. **Hilooğlu, S., & Cenkseven-Önder, F.**, (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Zorbalığı Yordamada Sosyal Beceri Ve Yaşam Doyumunun Rolü. İlköğretim Online, 9(3).
18. **İşeri, İ.**, (2016). Lise Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri İle Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
19. **Karademir, T., & Türkçapar, Ü.**, (2016). The Study Of Communication Skills In Adolescent Students According To Sport Activities And Some Variables, International Peer-Reviewed Journal of Humanities and Academic Science, Issue:18, 25-45. Doi: 10.17368/UHBAB.20161824266.
20. **Karademir, T., & Türkçapar, Ü.**, (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 3, 232-245.
21. **Karasar, N.**, (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
22. **Kırılmazkaya, G.**, (2009). İlköğretim Ve Fen Bilgisi Ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri Ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
23. **Kurt, Ş., Bayazıt, B., Keskin, Ö., & Taşkıran, Y.**, (2018). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Gelişimlerine Dağılım Eğitiminin Etkisi (Kocaeli Üniversitesi Örneği), İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt (Vol) 8, Sayı (No) 1, 1-10.
24. **Leff, S.S., Gullan, R.L., Paskewich, B.S., Abdul-Kabir, S., Jawad, A.F., Grossman, M. A., Munro, M., & Power, T.J.**, (2010). An İntial Evaluation Of A Culturally Adapted Social Problem-Solving And Relational Aggression Prevention Program For Urban African-American Relationally Aggressive girls. Journal of Preventon & Intervantion in the Community, 37, 260-274.
25. **Malinauskas, R.K., & Akelaitis, A.V.**, (2012). Peculiarities Of Social Competence Of Future Specialists Of Physical Education And Sports. European Researcher. Series A, (4).
26. **Riggio, R.E.**, (1986). The Assessment Of Basic Social Skills, Journal Of Personality And Social Psychology. 51, 649-660
27. **Riza, E.**, (2007). Sosyal Psikolojiye Giriş. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
28. **Samancı, O., & Diş, O.**, (2014). Sosyal Becerileri Zayıf Olan İlkokul Öğrencilerinin Tutum Ve Davranışlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(2): 573-590.
29. **Seven, S., & Yoldaş, C.**, (2007). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi, Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1), 1-18
30. **Spence, S.H.**, (2003). Social skills Training With Children And Young People: Theory, Evidence And Practice. Child And Adolescent Mental Health, 8 (2): 84-96.
31. **Şahin, C., & Yeşil, R.**, (2010). Sınıf Öğretmenliği Aday Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Ve Empatik Eğilim Düzeyleri (AEÜ Eğitim Fakültesi Örneği). E-Journal Of New World Sciences Academy, 5(3), 1197-1212.
32. **Şenol, E.**, (2015). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği İle Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE.
33. **Şentürk, S.**, (2010). Liseli Ergenlerin Yalnızlık Algısının Sosyal Beceri, Benlik Saygısı ve Kişilik Özellikleri Bağlamında Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
34. **Ünsal, F.Ö.**, (2010). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Uyumları İle Davranış Sorunları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
35. **Yüksel, G.**, (1998). Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi, 2(9): 39-48
36. **Yüksel, G.**, (1999). Öğretmen Adayı Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 19 (2), 97-109.